

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

O.Sh.Bazarov

“ ” 2022yil

“PUL VA BANKLAR”
fanining

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, Boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishlari:	60410400 – Moliya va moliyaviy texnologiyalar; 60410100–Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha); 60410500– Bank ishi va auditi 60411700 —Logistika (agrologistika)

Qarshi– 2022

Fan/modul kodi 336 MBAN 291.09		O‘quv yili 2022-2023	Semestr 3/4	ECTS - Kreditlar 9	
Fan/modul turi Majburiy fan		Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)		Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Pul vabanklar	120		150	270
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o‘qitishdan maqsad-talabalarga pulning zarurligi, mohiyati,pul nazariyalari va pul aylanmasi, kredit va kredit munosabatlari, banklar va bank tizimi valyutaning xalqaro miqyosdagi harakatini tashkil qilish bo‘yicha chuqur nazariy va amaliy bilimlar berishdan iborat. Fanning vazifasi –pulning kelib chiqishi va zarurligi, pulning mohiyati va pul muomalasi mohiyati va printsiplari, kreditning shakllari va turlari, bank tizimi va uning tarkibi, tijorat banklari operatsiyalari,nobank moliya kredit institutlari faoliyati,xalqaro valyuta munosabatlari tashkil qilish va tartibga solish asoslari xususidagi nazariy va amaliy bilimlarni o‘rgatishdan iborat. II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. “Pul va banklar” faniga kirish. Faning predmeti, maqsadi va vazifalari. Pul va banklar fanining maqsadi, predmeti va vazifalari.Boshqa fanar bilan bog‘liqligi.Pul.Iqtisodiy taraqqiyotda pulning roli.Pul va uning barqarorligi.Pul va inflatsiya Pul va kredit. Banklar va boshqa moliya institutlari. 2-mavzu. Pulning paydo bo‘lishi, zarurligi va funksiyalari Pul, uning kelib chiqishi va zarurligi. Qiymat shakllarining evolyutsiyasi. Qiymatning oddiy yoki tasodifiy shakli. Qiymatning to‘liq yoki kengaytirilgan shakli. Qiymatning umumiy shakli. Kiymatning pul shakli. Oltin pul sifatida. Pulning mohiyati. Pulning o‘ziga xos xususiyatlari. Pul umumiy ekvivalent sifatida. Pul shakllari va turlarining evolyutsiyasi.To‘laqonli yoki haqqoniy pullar: ularning turlari va evolyutsiyasi. Kredit pullari va ularning turlari: veksel, banknota va chek. Kog‘oz pullarning paydo bo‘lishi va evolyutsiyasi. Elektron pullar. Tovar pullar. Pulning funksiyalari: qiymat o‘lchovi funksiyasi; muomala vositasi funksiyasi; to‘lov vositasi funksiyasi; jamg‘arish vositasi funksiyasi; jahon puli funksiyasi. Pulning funksiyalari bo‘yicha Yevropava Amerika maktablari tarafdorlari qarashlari: almashuv vositasi funksiyasi, hisob birligi funksiyasi, jamg‘arish vositasi funksiyasi. 3-mavzu. Pul nazariyalari Pulning metallik nazariyasining yuzaga kelish shart-sharoitlari. Pulning metallilik nazariyasining asoschilari va namoyondalari: U.Stefford, T.Men, D.Nors, J.Chayld, A.Monkreten, J.Kolber, I.Yusti, G.Skaruffi, F.Galiani. Ilk merkantilistlar va ularning nazariy qarashlari. Faol “pul balansi” tushunchasi. So‘nggi merkantilistlar va ularning nazariy qarashlari. “Umumiy savdo balansi” tushunchasi. XIX va XX asrlarda pulning metallilik nazariyasini rivojlantirishga bo‘lgan urinishlar. Pulning metallilik nazariyasiga nisbatan tanqidiy qarashlar. Pulning nominallik nazariyasining yuzaga kelish shart-sharoitlari va asosiy qoidalari. Pulning nominallik nazariyasining asoschilari va namoyondalari: J.Berkli,				

G.Knapp, F.Bendiksen. Pulning nominallik nazariyasini XX asrda rivojlanishi. Pulning miqdoriylik nazariyasi. Pulning aylanish tezligi va almashuv tenglamasi. Pulning miqdoriylik nazariyasida pullarga bo'lgan talab talqini. J.M.Keynsning "likvidlilikni afzal ko'rish" nazariyasi. Pullarga bo'lgan talab omillari: tranzaksion omil, ehtiyotkorlik omili, spekulativ omil. J.M.Keyns nazariyasini rivojlantirilishi. M.Fridmenning zamonaviy miqdoriylik nazariyasi. M.Fridmen va J.M.Keyns nazariyalari o'rtasidagi farqlar.

4-mavzu. Pul aylanmasi va uning tarkibi.

Pul aylanmasi tushunchasining mazmuni. To'lov aylanmasi va uning tarkibi. Pullarining naqd pulsiz aylanmadagi haraka yo'nalishlari. Naqd pulsiz hisob-kitoblari tashkil qilish tamoyillari. Naqd pulsiz hisob-kitob shakllari. Naqd pulsiz hisob-kitoblarning afzalliklari. Pullarning naqd aylanmadagi harakat yo'nalishlari. Pul aylanmasining tarkibi: tovarsiz pul aylanmasi; pullarning tovarlar bilan bog'liq aylanmasi; Naqdsiz pul aylanmasi; Naqd pul aylanmasi; bir shahar ichidagi aylanma; shaharlararo aylanma. Naqd pul aylanmasi tushunchasining mazmuni. Naqd pul aylanmasining zarurligi. Naqdpullarni muomalagachilik sharoitlaridagi aylanma tartibi.

5-mavzu. Pul massasi va pul agregatlari.

Pul massasi, uning mohiyati va tarkibi. Pul massasini miqdoriy o'lchash. Muomala uchun zarur bo'lgan pul miqdorini aniqlash. Pulning aylanish tezligi. Pul multiplikatori. Monetizatsiya koeffitsiyenti. Pul agregatlari va ularning tarkibi. Federal rezerv tizimining pul agregatlari. Yevropa davlatlarida pul agregatlari. Rossiya Federatsiyasida pul agregatlari. O'zbekiston Respublikasida pul agregatlari va ularning tarkibi.

6-mavzu. Pul tizimi: mazmuni, turlari va elementlari.

Pul tizimi va uning mazmuni. Pul tizimi shakllari va ularning evolyutsiyasi: bimetallizm, monometallizm. Oltin almashinmaydigan kredit pullar tizimi. Pul tizimi elementlari. Ba'zi xorijiy davlatlar pul tizimining o'ziga xos xususiyatlari. O'zbekiston Respublikasi pul tizimi barqarorligini ta'minlash yo'llari.

7-mavzu. O'zbekiston Respublikasi pul tizimi va uning elementlari.

O'zbekiston Respublikasi pul tizimi va uning rivojlanishi. Milliy pul tizimi elementlarining shakllanishi. Milliy valyuta. Milliy valyuta so'mning muomalaga kiritilishi. O'zbekiston Respublikasi pul tizimining sub'ektlari va ularning vazifalari. Milliy valyuta kursi va unga ta'sir etuvchi omillar. Pul tizimi barqarorligini ta'minlash yo'llari.

8-mavzu. Inflyatsiya va unga qarshi kurashish yo'llari.

Inflyatsiya tushunchasining mazmuni. Inflyatsiyani yuzaga keltiruvchi sabablar. Inflyatsiyaning turlari: talab inflyatsiyasi; taklif inflyatsiyasi; yashirin inflyatsiya; sudraluvchi inflyatsiya; shiddatli inflyatsiya; giperinflyatsiya; lokal inflyatsiya; global inflyatsiya. Inflyatsiya manbalari. Inflyatsiya va ishsizlik. Inflyatsiya va davlat budjeti. Inflyatsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari. Inflyatsiyaning makroiqtisodiy o'sish sur'atlariga ta'siri. Inflyatsiyaning investitsion jarayonlarga ta'siri. Inflyatsiyaning aholi turmush darajasiga ta'siri. Inflyatsiyaga qarshi kurashish yo'llari. Pul massasini o'sish sur'atlarini nazorat qilish.

9-mavzu. Pul islohotlari.

Pul islohotlarini amalga oshirishning zarurligi. Pul islohotlarini amalga oshirish shart-sharoitlari. Pul islohotlari turlari va ularni amalga oshirish usullari. Denominatsiya va uni amalga oshirish tartibi. Nullifikatsiya va uni amalga oshirish tartibi. O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilgan pul islohotlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari.

10-mavzu. Kreditning zarurligi, funksiyalari, turlari va shakllari.

Kredit va uning mazmuni. Kreditning zarurligi. Fondlar aylanishi va kreditning

zarurligi. Kredit munosabatlari va ularning turlari. Kreditning tamoyillari. Kreditning ob'ektlari va sub'ektlari. Kreditning funksiyalari. Kredit qonunlari. Kreditning turlari. Kreditning shakllari. Kreditlashning me'yoriy-huquqiy asoslari. Tarmoqlarni kreditlashning xususiyatlari. Iqtisodiyotda kreditning roli.

11-mavzu. Kredit bo'yicha foiz stavkalar va ularga ta'sir qiluvchi omillar.

Kreditning to'lovlik tamoyili. Foiz stavkalar va ularni o'lchash. Kreditning bahosi tushunchasi. Nominal foiz stavkasi. Real foiz stavkasi. Oddiy foizlar. Murakkab foizlar. Kredit bozori va uning instrumentlari. Pul taklifi. Fisher effekti. Foiz stavkalari bo'yicha nazariyalar. Kredit foiziga ta'sir qiluvchi omillar.

12-mavzu. Banklarning kelib chiqishi va bank tizimi.

Bank, banklarning paydo bo'lishi, maqsadivavazifalari. Dastlabki banklarning paydo bo'lishi va ularning operatsiyalari. Italiyada banklarning valyuta almashtirish operatsiyalarini amalga oshirish zaruriyati tufayli yuzaga kelishi. Qadimgi Gretsiyada bank ishi. Qadimgi Rimda bank ishi. O'rta yer dengizi havzasidagi Yevropa mamlakatlarida XIV-XV asrlarda bank ishi. XVII-XVIII asrlarda Yevropada bank ishi. AQSh bank tizimining shakllanishi va rivojlanishi. Emission banklarning paydo bo'lishi va rivojlanishi. AQSh federal zaxira tizimining tashkil etilishi. Shvetsiya Riks bankining tashkil etilishi. Angliya Markaziy bankining yuzaga kelishi. Yaponiya Markaziy bankining tashkil etilishi. Yevropa Markaziy bankining yuzaga kelishi. Tijorat banklarining paydo bo'lishi va rivojlanishi. Banklarning funksiyalari. Banklarning operatsiyalari. Bank tizimi va uning turlari. Kredit tizimi va uning tarkibi. Yevropa davlatlari, AQSh, Yaponiya va boshqa davlatlar bank tizimi va ularning o'ziga xos xususiyatlari. Banklarning turlari. Moliyaviy innovatsiyalar va bank industriyasini rivojlanishi. Zamonaviy bank tizimlari.

13-mavzu. O'zbekiston Respublikasi bank tizimi va uning tarkibi.

O'zbekiston Respublikasi bank tizimi va uning shakllanishi. O'zbekiston Respublikasi bank tizimi va banklar faoliyatining huquqiy asoslari. O'zbekiston Respublikasi bank tizimining rivojlanish bosqichlari. O'zbekiston Respublikasi bank tizimining tarkibi.

14-mavzu. Markaziy bank va uning funksiyalari.

Markaziy bankning yuridik shaxs sifatidagi maqomi va funksiyalari. Markaziy bankning tashkiliy va funksional tarkibi. Markaziy bankning boshqaruv tizimi. AQSh federal zaxira tizimining boshqaruv organlari: boshqaruvchilar kengashi, ochiq bozordagi operatsiyalar bo'yicha federal qo'mita. Markaziy bankning operatsiyalari. Yevropa Markaziy bankining boshqaruv organlari va ularning vakolatlari. Yaponiya Markaziy bankining boshqaruv organlari va ularning vakolatlari. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki maqsadi, vazifalari, funksiyalari. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankini operatsiyalari. Markaziy bankning banklarning banki sifatidagi faoliyati.

15-mavzu. Markaziy bankning mustaqilligi.

Markaziy bankning iqtisodiy mustaqilligi va uni belgilovchi mezonlar. Markaziy bankning mustaqilligi va uni belgilovchi mezonlar. O'tish iqtisodiyotida markaziy banklar. Xorijiy davlatlarda markaziy bankning mustaqilligini belgilovchi indekslar. Ularga qiyosiy tavsif. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining mustaqilligi.

16-mavzu. Tijorat banklari va ularning funksiyalari.

Tijorat banklari faoliyatini tashkil qilish asoslari va ularning funksiyalari. Tijorat banklarining turlari. Ulgurji banklar. Chakana banklar. Aralash banklar. Universal tijorat banklari. Investitsion banklar. Ixtisoslashgan tijorat banklari va ular faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari. Tijorat banklarining tashkiliy va funksional tuzilishi. Banklar konsolidatsiyasi va umummilliy banklar.

17-mavzu. Tijorat banklarining operatsiyalari.

Tijorat banklarining passiv operatsiyalari. Tijorat banklarining aktiv operatsiyalari. Tijorat banklarining aktiv-passiv operatsiyalari. Tijorat banklarining vositachilik operatsiyalari. Tijorat banklarining kredit operatsiyalari va uning milliy iqtisodiyotga ta'siri. Tijorat banklarining aholi bo'sh pul mablag'larini jalb qilish borasidagi faoliyati.

18-mavzu. Nobank moliya-kredit muassasalari.

Nobank moliya-kredit muassasalarining zarurligi. Nobank moliya-kredit muassasalarining aktiv va passiv operatsiyalari. Kredit uyushmalari. Lombardlar, ssuda-jamg'arma assosiatsiyalari. O'zaro jamg'arma banklari. Mikromoliyaviy tashkilotlar, sug'urta kompaniyalari, pensiya fondlari, moliya kompaniyalari. O'zaro fondlar. Xorijiy davlatlarda nobank moliya-kredit tashkilotlari faoliyatining xususiyatlari. O'zbekiston Respublikasida nobank kredit tashkilotlari ular faoliyatining huquqiy-iqtisodiy asoslari.

19-mavzu. Bank inqirozlari.

Bank inqirozi tushunchasi. Bank inqirozini belgilovchi mezonlar. AQShda yuz bergan bank inqirozlari. Skandinaviya davlatlarida, Lotin Amerikasida, Rossiya va Sharqiy Yevropa, Yaponiya va Sharqiy Osiyo mamlakatlarida yuz bergan bank inqirozlari.

20-mavzu. Pulning xalqaro munosabatlardagi harakati.

Pulning xalqaro munosabatlardagi harakatini yuzaga keltiruvchi omillar. Erkin ishlatiladigan valyutalar. Xalqaro rezerv valyutalar. Qattiq valyutalar. Yumshoq valyutalar. Xalqaro valyuta bozori. Valyuta kurslari. Valyuta kursiga ta'sir qiluvchi omillar. Valyuta kursi rejimlari. Savdo balansi, to'lov balansi va ularning holati.

21-mavzu. Xalqaro moliya institutlari, ularning maqsadi va funksiyalari.

Xalqaro moliya institutlari va ularning vujudga kelishi. Osiyo taraqqiyot banki, uning maqsadi va funksiyalari. Yevropa tiklanish vataraqqiyot banki, uning maqsadi va funksiyalari. Islom taraqqiyot banki, uning maqsadi va funksiyalari.

Xalqaro valyuta fondi, uning maqsadi va funksiyalari. Jahon banki, uning maqsadi va funksiyalari. Osiyo infratuzilmalarni investitsiyalash banki, Xalqaro moliya korporatsiyasi va ularning maqsadi va funksiyalari.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Pul va banklar" faniga kirish. Faning predmeti, maqsadi va vazifalari.
2. Pulning paydo bo'lishi, zarurligi va funksiyalari
3. Pul nazariyalari
4. Pul aylanmasi va uning tarkibi.
5. Pul massasi va pul agregatlari.
6. Pul tizimi: mazmuni, turlari va elementlari.
7. O'zbekiston Respublikasi pul tizimi va uning elementlari.
8. Inflyatsiya va unga qarshi kurashish yo'llari.
9. Pul islohotlari.
10. Kreditning zarurligi, funksiyalari, turlari va shakllari.
11. Kredit bo'yicha foiz stavkalar va ularga ta'sir qiluvchi omillar.
12. Banklarning kelib chiqishi va bank tizimi.
13. O'zbekiston Respublikasi bank tizimi va uning tarkibi.
14. Markaziy bank va uning funksiyalari.
15. Markaziy bankning mustaqilligi.
16. Tijorat banklari va ularning funksiyalari.
17. Tijorat banklarining operatsiyalari.
18. Nobank moliya-kredit muassasalari.
19. Bank inqirozlari.
20. Pulning xalqaro munosabatlardagi harakati.
21. Xalqaro moliya institutlari, ularning maqsadi va funksiyalari.

IV. Kurs ishini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

I. Fan bo'yicha kurs ishi (loyihasi)

Kurs ishi fan mavzulariga taalluqli masalalar yuzasidan talabalarga yakka tartibda tegishli topshiriq shaklida beriladi. Kurs ishining hajmi, rasmiylashtirish shakli, baholash mezonlari kurs ishini bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatmada va tegishli kafedra tomonidan belgilanadi. Kurs ishini bajarish talabalarda fanga oid bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishga xizmat qilishi kerak.

Kurs ishi uchun taxminiy mavzular:

1. Aholi pul jamg'armalarining turlari, ularni banklarga jalb qilishva foydalanish.
2. Aholi farovonligini oshirishda tijorat banklarining roli
3. Markaziy bankning iqtisodiy va siyosiy mustaqilligi
4. Banklararo vakillik munosabatlari: mazmuni, zarurligi va o'rnatishtartibi.
5. Valyuta birjasi va uning faoliyat yo'nalishlari
6. Davlat krediti va uning kredit munosabatlaridagi roli
7. Depozitlar va ularning salmog'ini kengaytirish istiqbollari
8. Evropa investitsiya banki va uning operatsiyalari
9. Jahon banki, uning vazifalari va funksiyalari.
10. Jahon valyuta tizimi va uning elementlari.
11. Transmilliy banklar faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari
12. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi oqibatlarini bartaraf etishdaJahon banki guruhining roli.
13. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida investitsiyalar vaularning rivojlanish istiqbollari
14. Tijorat banklarining to'lov qobiliyati va uni mustahkamlash
15. O'zbekiston Respublikasi banklarining kapitallashish darajasini oshirish siyosati va uning o'ziga xos xususiyatlari.
16. Yaponiya bank tizimi va uning rivojlanish tendensiyalari
17. Yaponiya pul tizimi va uning o'ziga xos jihatlari.
18. Moliyaviy inqirozlarning kredit munosabatlariga ta'siri.
19. Tijorat banklarining resurs salohiyati va uni oshirish yo'llari.
20. Zamonaviy monetarizm va uning asosiy qoidalari.
21. Markaziy bank tomonidan tijorat banklarini kreditlash tartibi.
22. Markaziy banking valyuta siyosati.
23. Kreditning ta'minoti va uning turlari.
24. Kreditning turlari.
25. Kredit tizimining tarkibiy tuzilishi va kredit munosabatlari
26. Kredit uchun foiz va foiz siyosati
27. Kichik biznesni rivojlantirishda kreditlarning o'rni va roli.
28. Kichik biznesning mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rni
29. Inflyasiyaga qarshi kurash siyosati va uning asosiy yo'nalishlari.
30. Inflyasiyani baholash usullari.
31. Markaziy bankning funksiyalari.
32. Maxsus moliya-kredit institutlari, ularning funksiyalari va roli.
33. MDH davlatlarining bank tizimi va uning hususiyatlari
34. Mikrocredit tashkilotlari va ularni tashkil qilish asoslari
35. Milliy valyuta tizimi va uning elementlari.

36. Moliya bozori va unda tijorat banklarining o'ri
37. Naqd pul aylanishi va uning xususiyatlari
38. Naqd pul aylanishini tashkil etish.
39. Naqd pulsiz hisob-kitoblarni tashkil qilish qoidalari.
40. Naqd pulsiz hisob-kitoblarning inkasso shakli.
41. Nobank kredit institutlarining zarurligi, maqsadi va vazifalari.
42. Osiyo Taraqqiyot banki faoliyatining asosiy yo'nalishlari
43. Osiyo taraqqiyot banki: yuzaga kelishi, maqsadi va vazifalari.
44. Plastik kartochkalar bilan xisob-kitoblarni tashkil etish va ularni rivojlantirish yo'llari
45. Pul islohotlari va uni muomalasini barqarorlashtirishdagi o'ri
46. Pul massasini tartibga solish usullari va vositalari
47. Pul nazariyalari va ular bo'yicha munozarali qarashlar
48. Pul bazasi va pul multiplikatori.
49. Pul muomalasi va uni tashkil etish asoslari
50. Pul muomalasi qonunlari va ulardan kelib chiqadigan talablar.
51. Pul-kredit munosabatlarini rivojlantirishda oltinning roli.
52. Pullar taklifi va uni tartibga solish usullari.
53. Rejali iqtisodiyotda pul tizimi va uni boshqarish mexanizmi
54. Rivojlanayotgan davlatlarning bank tizimi
55. Sinditsiyali kreditlar: mazmuni, zarurligi va kreditlash tartibi.
56. Sug'urta kompaniyalari, ularning vazifalari va iqtisodiyotdagi roli.
57. Tashqi iqtisodiy munosabatlarni rivojlantirishda kreditning roli
58. Tijorat bankini tashkil qilish va boshqarish tizimi.
59. Tijorat bankining majburiyatlari va ularning tarkibi.
60. Tijorat bankining tashkiliy tuzilishi.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya

etiladigan mavzular:

Talaba mustaqil ishining asosiy maqsadi-o'qituvchining rahbarligi va nazoratida muayyan o'quv ishlarini mustaqil ravishda bajarish uchun bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Iqtisodiy taraqqiyotda pulning roli.
2. Oltin pul sifatida.
3. Pulning mohiyati.
4. Pulning o'ziga xos xususiyatlari.
5. Pul umumiy ekvivalent sifatida.
6. Pul shakllari va turlarining evolyutsiyasi.
7. Pul nazariyalari.
8. Pulning metallilik nazariyasiga nisbatan tanqidiy qarashlar.
9. Pulning nominallik nazariyasining yuzaga kelish shart-sharoitlari va asosiy qoidalari.
10. Pul massasi va pul agregatlari.
11. Pul tizimi: mazmuni, turlari va elementlari.
12. O'zbekiston Respublikasi pul tizimi va uning elementlari.
13. Inflyatsiya va unga qarshi kurashish yo'llari.
14. Pul islohotlari.
15. Kreditning zarurligi, funksiyalari, turlari va shakllari.
16. Kredit bo'yicha foiz stavkalar va ularga ta'sir qiluvchi omillar.
17. Banklarning kelib chiqishi va bank tizimi.

	18. O'zbekistan Respublikasi bank tizimi va uning tarkibi. 19. Markaziy bank va uning funksiyalari. 20. Milliy valyuta kursi va unga ta'sir etuvchi omillar. 21. Tijorat banklari va ularning funksiyalari. 22. Tijorat banklarining operatsiyalari. 23. Nobank moliya-kredit muassasalari. 24. Bank inqirozlari. 25. Pulning xalqaro munosabatlardagi harakati. 26. Xalqaro moliya institutlari, ularning maqsadi va funksiyalari.
3.	VI. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalar Talaba bilishi kerak: ➤ Pul, kredit va banklar kategoriyalarining paydo bo'lishi va ularning evolyutsiyasi, pul nazariyalarining mohiyati, asoschilari va namoyondalari, pul aylanmasi tushunchasining mohiyati, pul muomalasi va uni tashkil qilish asoslari, inflyatsiya va uning yuzaga kelish sabablari, kredit tushunchasi va uning zarurligi, kredit munosabatlari yuzaga kelishining sabablari va shart-sharoitlari, banklarning yuzaga kelish sabablari, maqsadi va tashkiliy tuzilishi, xalqaro moliya institutlari faoliyati haqida tasavvurga ega bo'lishi; ➤ Pul, kredit va banklarning funksiyalari va ularning o'zaro aloqadorligiga baho berish, zamonaviy pul nazariyalari ahamiyatini anglash, kredit shakllaridan foydalanish, kredit tizimining barqarorligini ta'minlash, valyuta munosabatlarini barqarorlashtirish, xalqaro moliya institutlari faoliyatini tartibga solish ulardan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish; ➤ Talaba pul, kredit va banklarning global rivojlanish jarayonlarini tahlil qilish usullarini qo'llash, bank tizimi rivojlanish muammolari bo'yicha yechimlar qabul qilish malakasiga ega bo'lishi kerak.
4.	VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; • esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish; • jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim; • muhokamalarda ishtirok etish; • kichik guruhlarda ishlash; • loyiha ishi bajarish; • mustaqil ishlarni bajarish; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni yechish.
5.	VIII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test yoki yozma ishni topshirishi zarur.
6.	Asosiy adabiyotlar 1. Frederic S. Mishkin. The economics of money, banking and financial markets. Pearson Education Limited. 2015. 695 pages. 2. Omonov A.A, Qoraliyev T.M. "Pul va banklar" Darslik. T.: - "Iqtisod-Moliya", 2019y. - 461b. 3. A.A. Omonov, T.M. Qoraliyev. Pul, kredit va banklar. Darslik. Soliq akademiyasi, Toshkent moliya instituti. - T.: "Iqtisod-Moliya", 2012. - 324 b. 4. Yu. Rashidov v aboshq.; "Pul, kredit va banklar": Darslik. T.: Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2011. - 328 b.

	5. Abdullayeva Sh.Z. va b. “Pul va banklar” Darslik. T.: - “IQTISOD-MOLIYA”, 2019y. – 628 b. 6. Деньги, кредит, банки:учеб./под.ред. Г.Н.Белоглазовой. – М.:Высшее образование, 2018, -245 с, 7. Кузнецова, Е.И. Деньги, кредит, банки:Учебное пособие / Е.И.Кузнецова. – М.:ЮНИТИ, 2019.-567 с. 8. Ye.A.Baydaulet. Islomiy moliya asoslari/– T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2019. – 432 b. 9. Boboqulov T.I., Abdullayev O.A. Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari: Darslik;-T.: “Iqtisod-moliya”, 2019.-228 b. Qo‘shimcha adabiyotlar 1.“2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28yanvardagi PF-60-sonli Farmoni. 2. Mirziyoyev Sh.M. “Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz”. Toshkent. O‘zbekiston. NMIU-2017.-488b 3. Mirziyoyev Sh.M. “Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak”. Toshkent. O‘zbekiston. NMIU-2017. 104 b. 4. Mirziyoyev Sh.M.“Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”. - Toshkent: “O‘zbekiston” NMIU, 2017. -56 b. 5. Mirziyoyev Sh.M. “Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi”. - Toshkent: “O‘zbekiston” NMIU, 2017.-48 b. 6. Болвачев, А.И. Деньги. Кредит. Банки:Учебник/Е.А. Звонова М.Ю. Богачева, А.И. Болчавев; Под ред. Е.А.Звонова.-М.: НИЦ ИНФРА-М, 2016,-592с. 7. Варламова.М.А.Деньги, кредит, банки: Учебное пособие/М.А.Варламова, Т.П.Варламова, Н.Б.Ермасова.-М.:КНОРУС, 2017,-128с 8. Владимирова.М.П.Деньги, кредит, банки:Учебное пособие /М.П.Владимирова. – 3е-изд., перераб.и доп.-М.:КНОРУС, 2017,-245с 9. Галицкая С.В. Деньги, кредит, финансы: учеб./С.В.Галицкая.-М.:Эксмо, 2016,-456 с. Internet manbalari www.lex.uz; www.norma.uz; www.tfi.uz; www.cbu.uz; www.finance.uz; www.stat.us; www.sciencedirect.com; www.reader.elsevier.com; www.scopus.com.
7	Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.Fan dasturi Iqtisodiyot fakul’teti (bayonnoma № 11, 24.06.2022 yil) hamda institut Kengashida ko‘rib chiqilgan va tavsiya qilingan (2022 yil “28” iyundagi №11-sonli bayonnoma).
8	Fan / Modul uchun mas’ul A.T.Alikulov- “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası mudiri, iqtisodiyot fanlari falsafa doktori (PhD), A.F.Xurramov - “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası professori, iqtisodiyot fanlari doktori, H.E.Azimova-“Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası katta o‘qituvchisi, R.I.Rashidov-“Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası katta o‘qituvchisi.
9	Taqrizchilar: G.J.Jumayeva QarMII, “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası dotsenti,

	iqtisod fanlari nomzodi. S.I.Samiyev QarMII, “Moliya” kafedrası dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.
--	---